

Justis- og beredskapsdepartementet
Sendt elektronisk.

DERES REF.: 24/1231 - IMSK
VÅR REF.: 334340

DATO: 25.04.2024

Advokatenes aksjon for bærekraftig rettshjelpssats

Det vises til statsrådens brev av 24. april 2024, som svarer på Advokatforeningens brev av 25. mars 2024.

Advokatforeningen konstaterer og er tilfreds med at statsråden ikke vil opprettholde påstanden om at advokatenes aksjoner er «ulovlige», som var hva vi etterlyste begrunnelse for i vårt brev. I statsrådets svarbrev tas det imidlertid opp en rekke andre forhold som foranlediger bemerkninger og korrigeringer fra Advokatforeningens side.

Som statsråden er vel kjent med, var betingelsen for at aksjonen i 2022 ble avsluttet og heller ikke gjenopptatt fra advokatenes side den gang, at Justis- og beredskapsdepartementet og Advokatforeningen gjennom mekling kom frem til en [avtale 24. juni 2022](#). I avtalen fremgår det blant annet følgende om dens formål [med våre uthevninger]:

«Formålet med avtalen er å sikre en **bærekraftig økning** av rettshjelpssatsen og fastlegge prosessen for konsultasjoner mellom partene i forbindelse med fastsetting av satsen.

Departementet erkjenner viktigheten av en bærekraftig rettshjelpssats for å oppfylle statens forpliktelser om forsvarlig rettshjelp til borgerne og **forplikter seg til å arbeide for en økning av satsen.**»

Siden den gang har det uavhengige Salærrådet, som ble oppnevnt som del av avtalen, levert sine begrunnede anbefalinger om hva en forsvarlig rettshjelpssats bør ligge på i to omganger. Først i november 2022 i [Salærrådets anbefaling for 2023](#) (1385 kroner) og så i november 2023 i [Salærrådets anbefaling for 2024](#) (1464 kroner). Salærrådet har benyttet samme metode for begge anbefalingene, men justert beløpet for prisutviklingen.

Etter inngåelsen av avtalen har imidlertid rettshjelpssatsen – til tross for noen mindre nominelle økninger – hatt en ytterligere *realnedgang*. Den ligger i dag cirka 20 prosent *under Salærrådets anbefaling om forsvarlig nivå*, og avstanden til dette nivået har bare økt i samme periode. Dette er som kjent forhold som også Salærrådet fant grunn til å påpeke og kommentere i anbefalingen for 2024.

«Salærrådet konstaterer at salærsatsen for 2023 samt forslaget i statsbudsjettet for 2024 er

betydelig lavere enn Salærårets anbefaling. Videre konstaterer vi som nevnt at departementet ikke har avklart om det er lagt opp til en opptrappingsplan, inkludert et mål og en tidsplan for opptrappingen.

Det fremstår i denne situasjonen som lite formålstjenlig for Salæråret å mene noe om hvordan salærsatsen skal reguleres videre etter at det foreslåtte opptrappingsnivået er nådd. Til det er salærsatsen for 2023 og forslaget for 2024 for langt fra Salærårets anbefalte opptrappingsnivå.

For at Salæråret i sitt videre arbeid skal kunne yte et konstruktivt bidrag i samsvar med vårt mandat og oppfylle intensjonene i partenes avtale, er Salæråret avhengig av at partene tilkjennegir synspunkt på de råd som blir gitt. Salæråret konstaterer at departementet så langt ikke har tilkjennegett slike synspunkt.»

Det er på denne bakgrunn at Advokatforeningen konstaterer at regjeringen ikke har overholdt avtalen, en observasjon som også støttes av Salærårets uttalelser. I motsetning til avtalens uttrykte formål om en bærekraftig økning av rettshjelpssatsen, har den hatt en ytterligere realnedgang og er i dag lenger fra det bærekraftig nivå og Salærårets anbefaling enn da avtalen ble inngått. Utviklingen de seneste 20 år, herunder utviklingen etter inngåelse av avtalen, er godt dokumentert og illustrert på Advokatforeningens [nettside om rettshjelpssatsen](#).

Som uttrykt ved flere tidligere anledninger, vil Advokatforeningen rose statsråden og regjeringen for det gode arbeidet som er gjort med endringene i rettshjelploven. Det har imidlertid lite å gjøre med den alvorlig underfinanserte rettshjelpssatsen. Avtalen fra 2022 gir uttrykk for at også regjeringen erkjenner at rettshjelpssatsen ikke er bærekraftig. Salæråret gir meget tydelig uttrykk for det samme. Advokatforeningen antar at regjeringen har fått med seg at også en rekke representanter for de andre aktørene i rettssystemet, herunder dommerstanden, blant annet ved sorenskrivere i noen av våre største tingretter, Riksadvokaten, Juristforbundet med flere, har funnet grunn til å uttrykke støtte til advokatene og rope varsku om konsekvensene av at rettshjelpssatsen er så vidt underregulert.

Det er på denne bakgrunn overraskende at regjeringen ikke synes å ville foreta seg noe for å rette opp i den uholdbare situasjonen.

Advokatforeningen er godt kjent med budsjettprosessene, men konstaterer ganske enkelt at det ovenfor beskrevne fortsatt er resultatet. Det resultatet og den situasjonen er regjeringens ansvar, og verken budsjettprosesser eller andre formaliteter utgjør noe hinder for å rette opp i situasjonen. Det dreier seg utelukkende om politisk vilje og prioritering. Regjeringen ved statsrådets eget departement har dessuten demonstrert at den også kan finne betydelig større beløp enn dem som kreves for å få rettshjelpssatsen opp på bærekraftig nivå, når den for eksempel ønsker å gi ekstrabevilgninger til politiet.

Og selv om det opereres med årlige budsjettprosesser, hindrer det ikke regjeringen i å øke rettshjelpssatsen gjennom en opptrappingsplan over to eller tre budsjetter – slik Salæråret foreslo. Staten har selv sagt mulighet for å binde seg for flere år fremover, som den for eksempel gjør når den inngår kontrakter om å bygge veier – eller anskaffe og bygge nye kontorer for regjeringen selv eller underliggende etater. Staten ville ganske enkelt ikke ha fungert om ikke slikt var mulig. Det står – igjen – på politisk vilje og prioritering.

Advokatforeningen er – som sagt før – alltid åpen for dialog om en løsning.

Inntil regjeringen viser vilje til å ta avtalen på alvor og fremme forslag til konkrete og tilfredsstillende økninger av rettshjelpssatsen, vil imidlertid advokater fortsette og utvide de politiske aksjonene der de takker nei til

ulike typer oppdrag på dagens offentlige rettshjelpssats – oppdrag som ingen av dem har plikt til å påta seg. Aksjonsviljen er like stor som frustrasjonen over at regjeringen ikke tar avtalen og borgernes krav på forsvarlig rettshjelp på alvor.

Med vennlig hilsen,

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Jon Wessel-Aas', written over a faint circular stamp or watermark.

Jon Wessel-Aas
leder